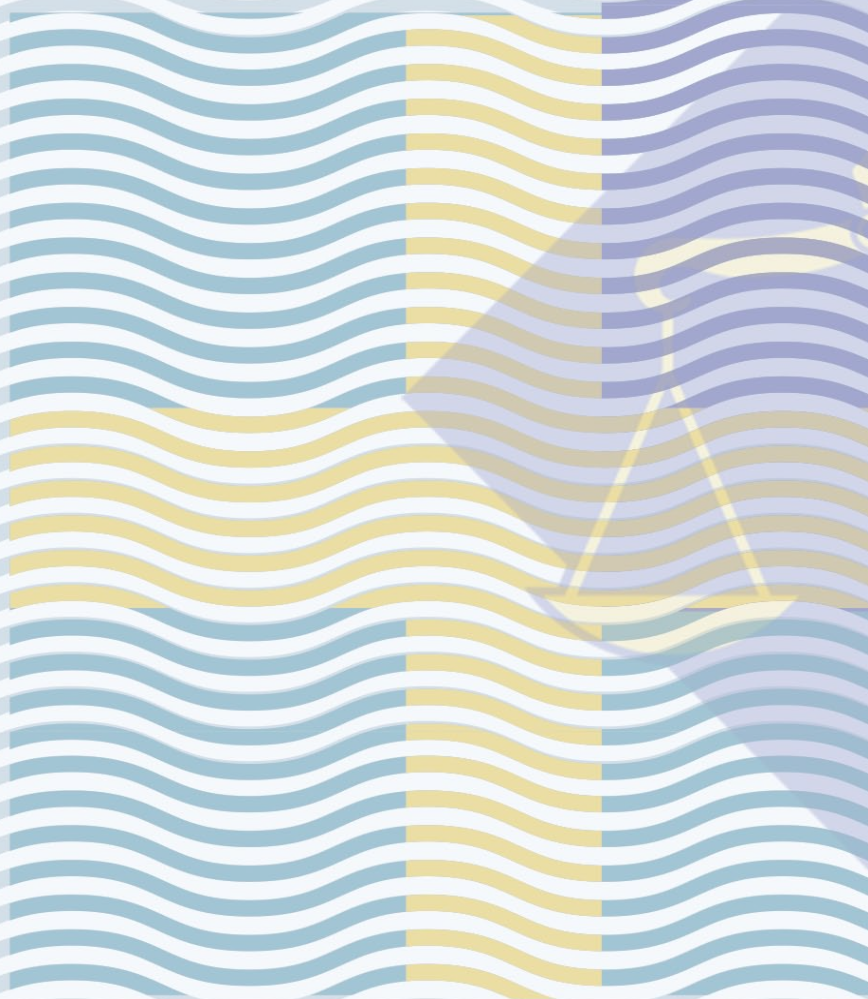

MOJ VODIČ KROZ KAZNENI POSTUPAK

ICEA

Švedska
Sverige

Ako si svjedok/inja uzrasta od 12 do 18 godina, onda je ova publikacija baš za tebe!

Publikacija će ti pojasniti kako teče kazneni postupak pred sudom i upoznati te s glavnim sudionicima tog postupka, kao i osobama, koje će ti pružati pomoć i potporu, dok postupak traje.

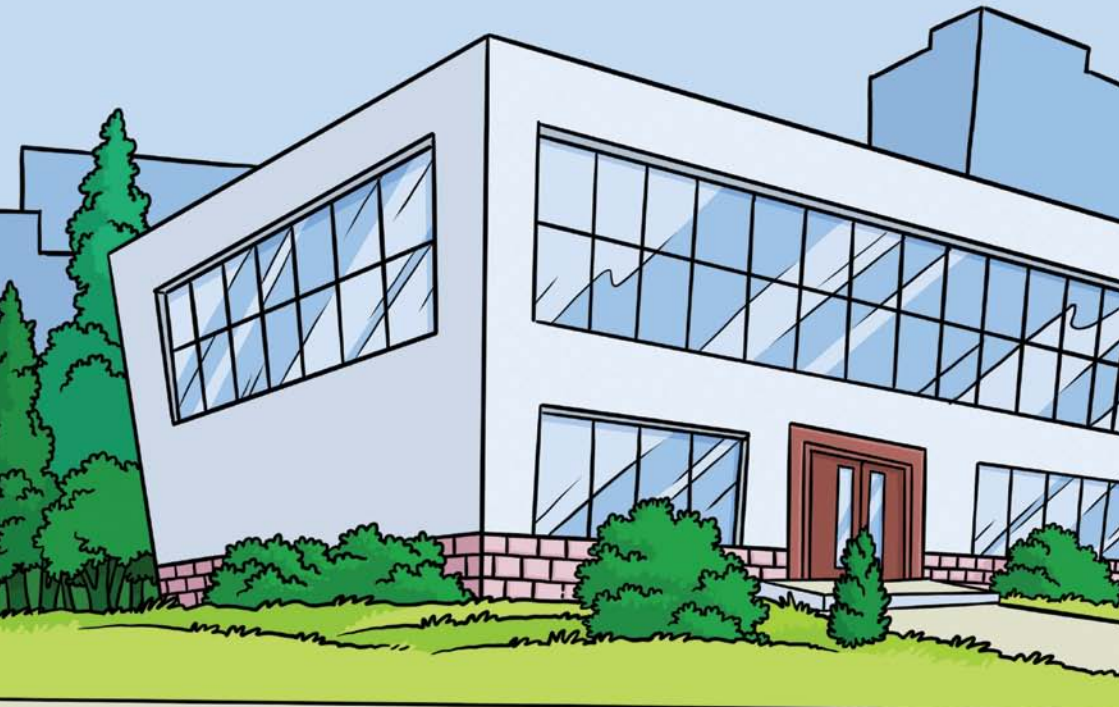

Kazneni postupak pred sudom se vodi protiv optužene osobe zato što se misli da je povrijedila ili dovela u opasnost tebe ili neku drugu osobu, pa je tako učinila kazneno djelo.

Ti si pozvan na sud, da bi rekao sutkinji što se dogodilo i tko je povrijedio ili doveo u opasnost tebe ili neku drugu osobu. To se zove svjedočenje, a ti si svjedok i imaš dužnost govoriti istinu o onome što si ti čuo, vidio ili doživio.

Ako je optužena osoba povrijedila ili dovela u opasnost tebe, onda si ti oštećena osoba, ali si ujedno i svjedok, jer ćeš sutkinji reći što se dogodilo i tko te je povrijedio.

Ako optužena osoba nije povrijedila niti dovela u opasnost tebe, nego nekoga drugog, onda si ti samo svjedok, a sutkinji ćeš reći samo ono što znaš o optuženoj osobi i o tome što se dogodilo.

Ovu publikaciju možeš pokazati i svojim roditeljima/starateljima ili bilo kojoj drugoj osobi u koju imaš povjerenja, kako bi ti oni mogli pružiti što bolju pomoć i potporu.

Ako to želiš, tvoji roditelji/staratelji ili bilo koja druga osoba u koju imaš povjerenja, doći će s tobom na sud i biti tu onoliko koliko ti to želiš i kada ti to želiš.

Tijekom postupka upoznat ćeš stručnu savjetnicu, tužitelja i sutkinju i imaš pravo pitati ih sve što ti nije jasno.

Napomena za roditelje/staratelje:

Pozivanje kao svjedoka maloljetne osobe, koja nije navršila šesnaest godina života, vrši se preko roditelja, odnosno zakonskog zastupnika, osim ako to nije moguće zbog potrebe žurnog postupanja ili drugih okolnosti.

Ja sam stručna savjetnica

i tu sam pomoći ti i pružiti potporu dok traje kazneni postupak.

Bit ću uz tebe od početka do kraja tvog saslušanja i objasniti ću ti kako teče postupak pred sudom, koja je tvoja uloga i uloga ostalih sudionika postupka. Pored toga, moja dužnost je i obavijestiti sutkinju o svim potrebama vezanim za tvoje saslušanje.

Mene možeš slobodno pitati sve što želiš.

Svi mi koji sudjelujemo u postupku imamo obvezu voditi računa o tvom najboljem interesu, paziti na tvoje dostojanstvo, poštovati tvoje pravo na život, opstanak i razvoj, i prilagoditi se tvom uzrastu, kako bi nas što bolje razumio.

Ti imaš pravo reći svoje mišljenje o svemu što smatraš da je za tebe važno i imaš pravo da tvoji roditelji ili staratelji budu uz tebe ili blizu tebe tijekom postupka, odnosno dok traje tvoje saslušanje.

Zapamti da sva djeca imaju jednaka prava, da se nitko ne smije ponašati drugačije prema tebi, zbog tvog spola, jezika, vjeroispovijesti, nacionalnog podrijetla ili bilo kojeg drugog razloga, i da mi se možeš obratiti, ako budeš imao osjećaj da netko to čini.

Ako ne razumiješ jezik kojim pričaju sudionici u postupku, možeš zatražiti prevoditelja, koji će ti pomoći shvatiti sve što ne razumiješ. Ako ne razumiješ što govore sudionici u postupku, jer koriste tebi nepoznate riječi, slobodno to reci i sve će ti biti objašnjeno.

Ako si gluh ili nijem, nemoj se plašiti, jer ćemo razgovarati s tobom na način koji tebi odgovara.

Trebaš znati da imaš pravo i na posebnu pomoć, zaštitu i potporu, ako nemaš roditelje ili svoj dom, ako si pripadnik neke nacionalne manjine ili iz bilo kojeg drugog razloga, zbog kojeg živiš teže nego druga djeca.

Asada idemo upoznati
ostale sudionike u postupku!

Ovo je tužitelj

Njegov zadatak je u istrazi prikupiti potrebne dokaze, kako bi onoga, tko je prema tebi ili nekom drugom učinio kazneno djelo, mogao optužiti, a sud ga za učinjeno djelo kazniti. On ima potrebna znanja o pravima djeteta, ali i druga znanja i vještine, zbog kojih baš ovaj tužitelj sudjeluje u postupcima koji uključuju djecu.

Vjerojatno si ga već upoznao tijekom istrage, kada si prvi put saslušan.

Tvoje sljedeće saslušanje će ujedno biti i posljednje, jer nije dozvoljeno tvoje saslušanje više od dva puta. Ti ćeš biti sa mnom u posebnoj prostoriji, dok se u sudnici, odvojeno od nas, nalaze tužitelj, sutkinja, optuženik i njegova braniteljica. Pitanja će ti postavljati samo sutkinja, koju ćemo vidjeti na ekranu koji se nalazi ispred nas.

Nećeš vidjeti niti jednu drugu osobu osim mene i sutkinje. Sutkinja će ti postavljati pitanja, a ako pitanje ne razumiješ, ja ću biti tu, pomoći ti i objasniti, kako bi pitanje razumio i na njega odgovorio.

Sutkinja može odlučiti i da ti pitanja postavljama, ako misli da je tako bolje za tebe.

Ako u sudu nema uvjeta da budeš smješten u posebnu prostoriju, bit ćeš saslušan u sudnici, u kojoj će se nalaziti sutkinja, tužitelj i braniteljica optuženika, ali ne i optuženik, jer će ga sutkinja udaljiti iz sudnice prije nego što mi uđemo.

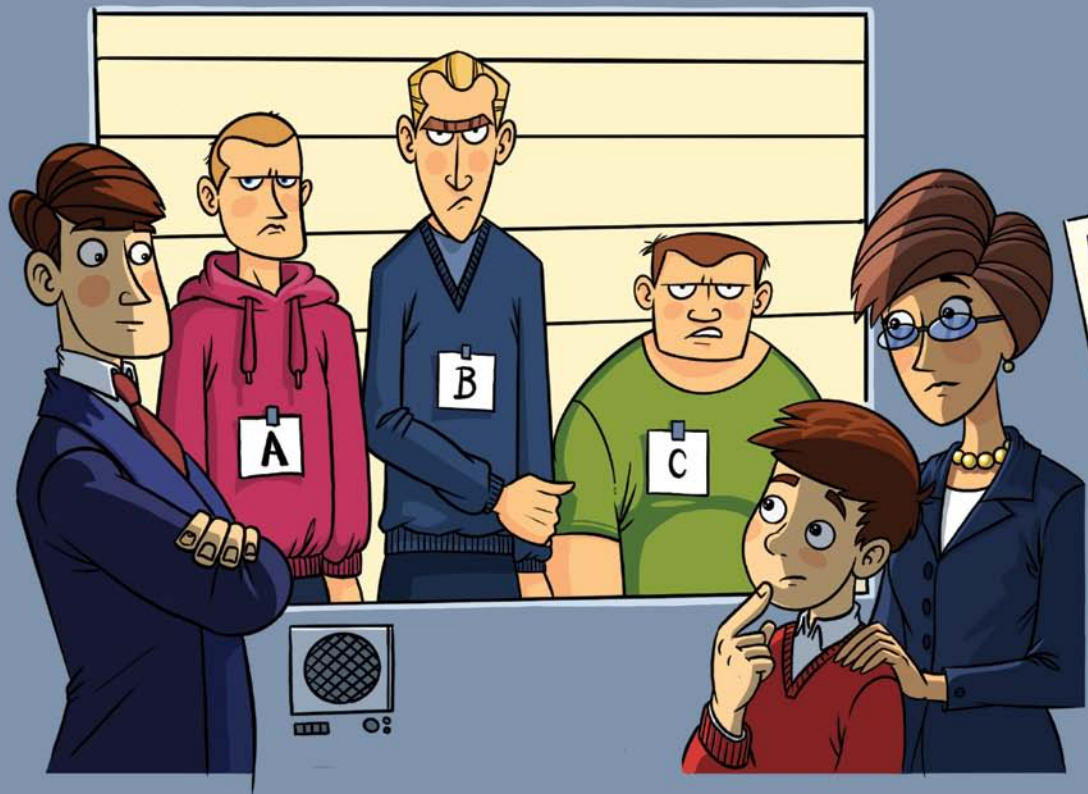
Optuženik je osoba, za koju se misli da je povrijedila ili dovela u opasnost tebe ili drugu osobu i kojoj se zbog toga sada sudi.

Optuženik ima pravo braniti se i zbog toga je tu njegova braniteljica – odvjetnica.

Ponekad se optuženik sam brani, pa nema svog branitelja – odvjetnika.

Sasvim je moguće da sutkinja odluči da nije potrebno saslušavati te drugi put. U tom slučaju, koristit će se snimak tvog prvog saslušanja koje je obavio tužitelj ili će se pročitati zapisnik tvog saslušanja i nećemo morati odlaziti u posebnu prostoriju niti sudnicu.

Želim da znaš i da te nitko neće prisiljavati da se suočiš s optuženikom, jer znamo da si preživio neugodno iskustvo i da si jako osjetljiv zbog toga.

Postoji mogućnost da te, u jednom trenutku, sutkinja zamoli da izvršiš prepoznavanje optuženika, odnosno da pokažeš tko je osoba koja je povrijedila ili dovela u opasnost tebe ili drugu osobu.

Ne trebaš brinuti, optuženik te ne može vidjeti dok to činiš.

Ako se slučajno dogodi da vidiš optuženika na hodniku ili ispred zgrade suda, ne brini se, jer on nema pravo približavati ti se niti s tobom razgovarati.

ZAKON O ZAŠTITI DJECE I MALOLJETNIKA

-
-
-
-

Napomena za roditelje/staratelje:

Kazneni postupak za kaznena djela na štetu djece i maloljetnika je žuran.

KONVENCIJA O PRAVIMA DJETETA

-
-
-
-

A evo nam i sutkinje!

Ona vodi ovaj postupak i donosi odluku o tome je li optuženik kriv ili ne. Baš poput tužitelja, i sutkinja ima znanja o pravima djeteta, ali i druga znanja i vještine, zbog kojih baš ona vodi ovaj postupak.

Sutkinja će se pobrinuti da postupak što kraće traje i da nitko ne ugrožava tvoja prava.

Kako bi te dodatno zaštitila, sutkinja može odlučiti da sa suđenja isključi osobe, koje nisu sudionici kaznenog postupka, tako da nitko od njih neće znati što se dešavalo u postupku. Svi ostali, koji nisu isključeni iz postupka, imaju obvezu sve što su saznali tijekom postupka čuvati kao tajnu, a ako tajnu otkrije, mogu biti kažnjeni.

Sutkinja ima dužnost pratiti način tvog saslušanja.

S njom možeš biti potpuno otvoren i ispričati što ti se dogodilo ili što si vidio i čuo. Ona ima dužnost pobrinuti se da svjedočiš u potpuno sigurnom okruženju i da ti svjedočenje ne izazove dodatnu štetu, bol i nelagodu.

Trebaš znati i da, zbog svog uzrasta, predstavljaš posebnog svjedoka, a to znači da imaš pravo i na posebnu pomoć i zaštitu.

Napomena za roditelje/staratelje:

Djeca i maloljetnici po automatizmu imaju status ugroženog svjedoka u kaznenom postupku. Pored toga, sud može djetetu dati i status svjedoka pod prijetnjom. To će učiniti, kada utvrdi da je osobna sigurnost ili sigurnost njegove obitelji dovedena u opasnost zbog njegovog sudjelovanja u postupku, kao rezultat prijetnji, zastrašivanja ili sličnih radnji koje su vezane za njegovo svjedočenje.

Nadalje, sud može odlučiti saslušati dijete po posebnim pravilima koja važe za zaštićenog svjedoka. To će sud učiniti kada utvrdi postojanje očigledne opasnosti za osobnu sigurnost svjedoka ili njegove obitelji i da je ta opasnost toliko ozbiljna da sud vjeruje da se neće umanjiti, nakon što je svjedok dao iskaz, odnosno da će se opasnost povećati zbog davanja iskaza. U svakom slučaju, sud će odrediti posebne mjere, jednu ili više njih, za zaštitu takvih svjedoka.

To može značiti da će te sutkinja saslušati prije ostalih svjedoka, kako ne bi morao čekati, a ona će se svakako pobrinuti da o svemu obavijesti i jednu posebnu ustanovu, koja se zove tijelo starateljstva (centar za socijalnu skrb) i koja također ima dužnost pomagati ti.

Kada sud odluči da si zaštićeni svjedok, ti se više nećeš pojavljivati na sudu, a tvoji će osobni podaci ostati tajna za sve, pa i za optuženika, osim za zapisničara i sutkinju koji su te saslušali.

U svakom slučaju, bit će ti objašnjeno na kakvu zaštitu imaš pravo.

Napomena za roditelje/staratelje:

Prema zakonima o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, te zakonima o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u kaznenom postupku, tužitelj i sud prije, tijekom i nakon okončanja kaznenog postupka, obavještavaju tijelo starateljstva, odnosno organ socijalnog staranja, da omogući pružanje pomoći i psihološku potporu svjedoku, te stvaranje drugih neophodnih uvjeta za njegov oporavak i normalno uključivanje i funkcioniranje u životnoj sredini i okruženju.

Ako si zbog kaznenog djela pretrpio štetu, imaš pravo na nadoknadu štete.

Ona može biti materijalna (kada ti je oduzeta, uništena ili oštećena neka stvar uslijed počinjenja kaznenog djela) i nematerijalna (kada si pretrpio bol i strah uslijed počinjenja kaznenog djela).

Sutkinja će ti svakako reći da imaš ova prava i pitat će te želiš li nadoknadu štete.

Ti se na ovaj način izjašnjavaš o svom imovinskopravnom zahtjevu.

Napomena za roditelje/staratelje:

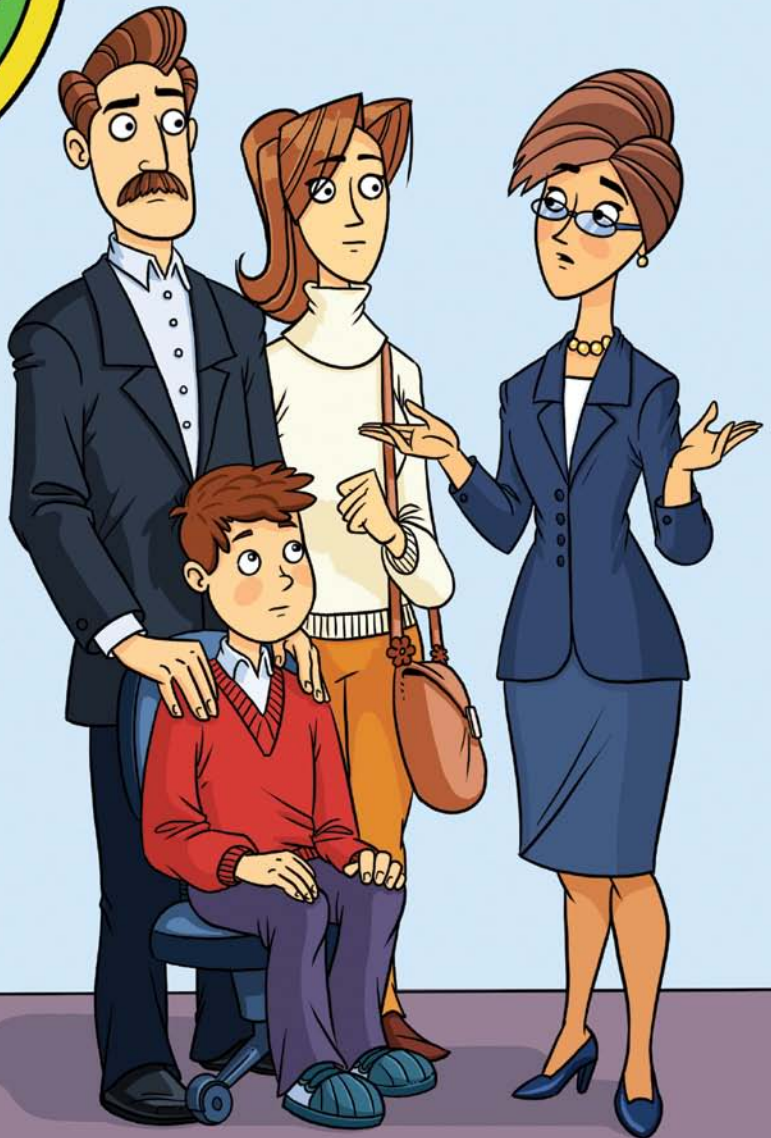
Sukladno zakonima o kaznenom postupku, ovlaštena osoba ima pravo u ovom postupku podnijeti prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva, koji je nastao uslijed počinjenja kaznenog djela, pod uvjetom da raspravom o tome znatno ne odugovlači ovaj postupak.

Ovaj zahtjev se može odnositi na naknadu štete, povrat stvari ili poništavanje određenog pravnog posla.

Prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku podnosi se tužitelju, odnosno sudu, najkasnije do završetka glavnog pretresa.

Sud može odlučiti da ne raspravlja o imovinskopravnom zahtjevu u kaznenom postupku, već ovlaštenu osobu uputiti da svoj prijedlog podnese i riješi u parničnom postupku pred drugim sudom. Isto tako, podnositelj može i sam odustati od prijedloga za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku i ostvariti ga u parničnom postupku.

Tužitelj je dužan prikupiti dokaze o imovinskopravnom zahtjevu vezanom za kazneno djelo.

Stvari više ne izgledaju tako strašno kao što si mislio, zar ne?

Na kraju postupka, sutkinja će donijeti svoju odluku na osnovu onoga što si ti ispričao, dokaza tužitelja i dokaza optuženika. Ako sutkinja utvrdi da je optuženik kriv za ono što je učinio, izreći će mu kaznu.

Ako sutkinja utvrdi da optuženik nije kriv, tužitelj se može žaliti višem sudu, ako misli da ima dovoljno dokaza za to.

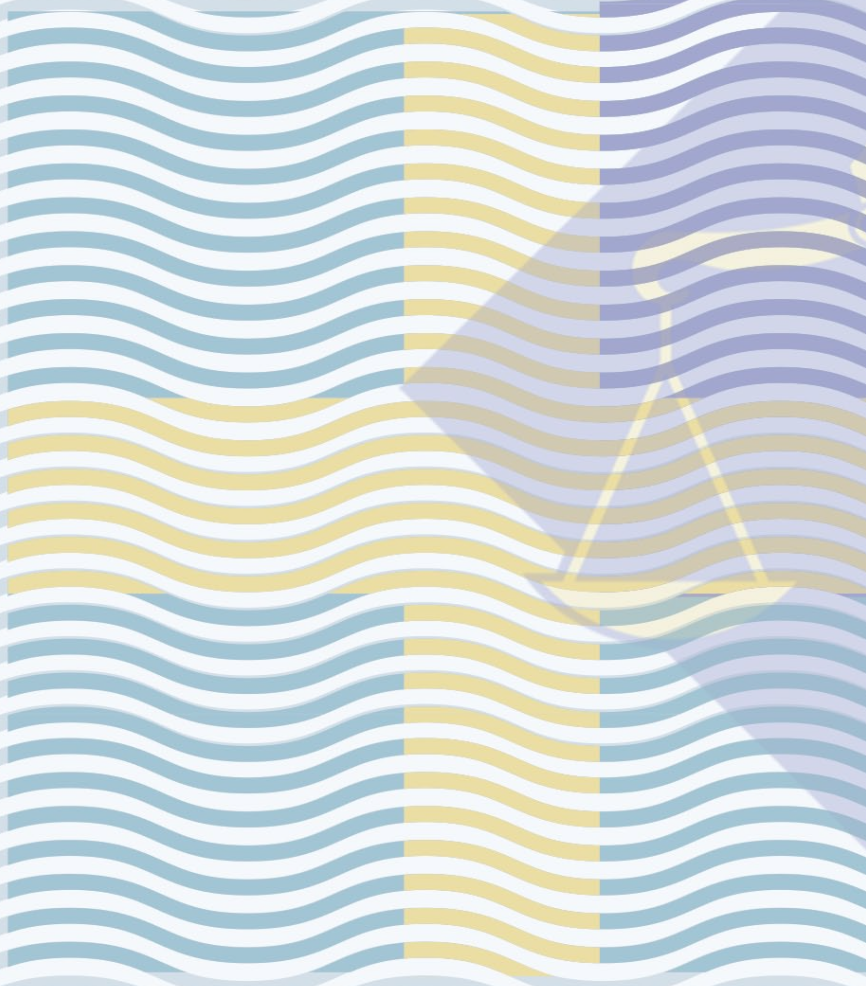

Napomena za roditelje/staratelje:

Zakonom je predviđena mogućnost tzv. "medijacije". Riječ je o procesu nagodbe, u kojem neutralna treća osoba (medijator) pomaže oštećenom i počinitelju kaznenog djela kroz komunikaciju postići sporazum o načinu otklanjanja štetnih posljedica nastalih počinjenjem kaznenog djela.

ICEA

Švedska
Sverige

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

Ova je publikacija izdana u okviru Projekta „Unapređenje učinkovitosti sudova i odgovornosti sudaca i tužitelja u BiH – druga faza”, koji provodi Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine (VSTV BiH), uz finansijsku potporu Vlade Švedske.

Opći cilj Projekta je unapređenje učinkovitosti pravosuđa, s aspektom na sudove, kroz jačanje vladavine prava, demokracije, ljudskih prava, unapređenje položaja ranjivih skupina u kontaktu sa sudom, jačanje rodne jednakosti među nositeljima/cama pravosudnih funkcija, pružanje organizacijske i materijalne potpore pravosudnim institucijama, borbu protiv korupcije, potporu u upravljanju sudskim predmetima, obuke nositelja/ica pravosudnih funkcija, sudskog i nesudskog osoblja, te reformu ovršnog postupka u pravosudnom sustavu BiH.

U okviru Projekta, VSTV BiH poduzima aktivnosti na unapređenju položaja ranjivih skupina, uključujući djecu i mlade, u kontaktu s pravosuđem, kao specifičnog cilja Projekta.

Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost VSTV BiH i ne odražava nužno stajališta Vlade Švedske.

Suradnici na pripremi teksta publikacije:

Jasmina Kosović
Melisa Vardo

Autor ilustracija:
Emir Durmišević

